

УДК 619:616.98-076:579:843.95:636.4

**АНАЛІЗ РИНКУ ВЕТЕРИНАРНИХ ІМУНОБІОЛОГІЧНИХ ЗАСОБІВ
СПЕЦИФІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ САЛЬМОНЕЛЬОЗУ ПТИЦІ**

О. П. Бойко, к. вет. н., с. н. с.
opboiko@ukr.net

Науково-дослідна станція епізоотології Інституту ветеринарної медицини НААН, м. Рівне

За останнє десятиліття захворюваність на сальмонельоз у світі зросла в шість, а в країнах СНД — у сім разів. В країнах Євросоюзу, починаючи з 2005 р., сальмонельоз посідає друге місце після кампілобактеріозу за кількістю лабораторно підтверджених клінічних випадків. Найбільшу частку серед сальмонела-позитивних продуктів як джерела харчових отруєнь, у світі загалом та в Україні зокрема, становить м'ясо птиці (зокрема м'ясо бройлерів) і виготовлені з нього м'ясні напівфабрикати.

Ефективність контролю епізоотичного процесу за сальмонельозу птиці залежить від своєчасного виявлення джерела збудника інфекції (перша ланка), зведення нанівець циркуляції сальмонел у довіллі (друга ланка) і створення несприйнятливості до сальмонел всього поголів'я птиці (третя ланка). Вплив на третю ланку епізоотичного ланцюга є найефективнішим.

Мета роботи — провести аналіз ринку ветеринарних імунобіологічних засобів (ВІЗ), які використовуються для специфічної профілактики сальмонельозів птиці.

Птахівнича галузь України з кожним роком стає дедалі більше конкурентоздатною на світовому ринку виробників пташиного м'яса та яєць. Цьому сприяють заходи, спрямовані на забезпечення технологічних параметрів виробництва, в тому числі дотримання вимог Програми державного ветеринарно-санітарного контролю сальмонельозу птиці в Україні. У зв'язку з активним експортом продукції птахівництва на ринки США, Японії, Євросоюзу, Азії обов'язковим є визнання європейських вимог щодо контролю епізоотичної ситуації сальмонельозу на кожному етапі вирощування птиці та виробництва продукції: Директиви 2003/99/ЕС, Регламентів: № 2160/2003/ЕС, № 517/2011/ЕС, № 517/2011/ЕС, № 2073/2005/ЕС, № 1177/06/ЕС, № 2008/798/ЕС, № 882/2004/ЕС тощо.

Вакцинація відіграє важливу роль у загальній системі біозахисту птахоферм для запобігання сальмонельозам в усьому світі. На підтвердження цьому є факт обов'язкової вакцинації всіх стад курей-несучок та племінної птиці країн-членів Євросоюзу, починаючи з 2008 р. В Україні вакцинація є не обов'язковою.

У світі виготовляється понад 40 комерційних вакцин проти сальмонельозу птиці. На ринку ВІЗ в Україні зареєстровано 10 вакцин, з них — жодної вітчизняної.

Усі доступні вакцини відрізняються між собою як за складом імуногенів, так і за методологією їх виготовлення та застосування. Більшість зареєстрованих вакцин (9) є інактивованими і можуть бути розподілені на: моновалентні («Галлімун SE», «Пулвак SE», «АвіПро® 109 SE4»), бівалентні («СальмАбік Плюс», «Галлімун SE+ST», «Нобіліс® Саленвак Т»), тривалентні («Сальмін Плюс», «Севак Сальмун ТЕК»), а також асоційовані (вакцина проти ньюкаслської хвороби, інфекційного бронхіту та сальмонельозу птиці «АвіПро® 329 НХ-ІБ2-СЕ4»). Зареєстровано також одну живу вакцину «АвіПро® Salmonella VacE». Серологічні варіанти сальмонел (*Salmonella enterica subsp. enterica*), які входять до складу вакцин — *Enteritidis*, *Typhimurium*, *Infantis*, *Kentucky*.

Перспективи подальших досліджень полягають у порівняльному вивченні технологічних та імунобіологічних характеристик ВІЗ специфічної профілактики сальмонельозу птиці.